

ATATÜRK ve İMLÂ

*Hayrettin PARLAKYILDIZ**

ÖZET

“Türk demek, dil demektir. Ulusçuluğun en belirgin niteliklerinden biri de dildir. Türk milletindenim diyen insan, her şeyden önce ve kesinlikle Türkçe konuşmalıdır.”

Öz sözünden hareket ederek; Türk olmanın şartı, Türkçeyi en iyi kullanan olması gerektiğine göre; bunun yalnız konuşma dilinde değil, yazı dilinde de olması gerektiğini ortaya koyar. Yazı dilinin kullanılması ise imlâyı verir ki, biz de önemli gördüğümüz bu dil sorununu Atatürk'ün ve Atatürkçülüğün bir parçası olarak görüp Atatürk ve İmlâ konusunu ele almayı düşündük.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Türk Dili, imlâ, toplumsal dayanışma, TDK .

ATATÜRK AND SPELLING

ABSTRACT

“The Turk means language. One of the distinctive features of nationalism is language. If one says ‘I am from Turkey’, he must certainly speak in Turkish”

Now that one of the conditions of being Turk is to use Turkish language in the best way, it should not only be valid for the spoken but literary language.

Because literary language has a direct relationship with spelling, we preferred to study language problems. Since it is a part of Kemalism, we selected the subject of “Atatürk and Spelling”.

Key Words: Atatürk, Turkish Language, spelling, social solidarity, TDK.

Konu Atatürk'le ilgili olunca, İmlâ Kılavuzları üzerine çalışan biri olarak, genelde toplumsal imlâsı gün geçtikçe bozulan bir toplumun, özelde dildeki imlâsının da bozulmaması mümkün olamazdı, nitekim de olmadı. Biz de Atatürk'ün:

* ÇOMÜ Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü Öğr. Gör. Dr. e-posta: hparlakyildiz@mynet.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

“Türk demek, dil demektir. Ulusçuluğun en belirgin niteliklerinden biri de dildir. Türk milletindenim diyen insan, her şeyden önce ve kesinlikle Türkçe konuşmalıdır.”¹

Öz sözünden hareket ederek; Türk olmanın şartı, Türkçeyi en iyi kullanan olması gerektiğine göre; bunun yalnız konuşma dilinde değil, yazı dilinde de olması gerektiğini ortaya koyar. Yazı dilinin kullanılması ise imlâyı verir ki, biz de önemli gördüğümüz bu dil sorununu Atatürk’ün ve Atatürkçülüğün bir parçası olarak görüp, Atatürk ve İmlâ konusunu ele almayı düşündük.

GİRİŞ:

Türk yazı dilinin ortaya çıkışından beri, dil sorunu her zaman başköşeyi tutmuştur.

Karamanoğlu Mehmet Bey’in fermanından, Âşık Paşa’nın şikâyetnamesine kadar geriye dönüp baktığımızda bir dil sorunuyla karşı karşıya gelmişizdir. Alfabemiz, imlâmız, kelimelerimiz, dilbilgisi kurallarımız teker teker ele alınmış ve üzerinde uzun uzun tartışılmıştır. Halen de bu tartışmalar günümüzün gündeminden düşmeyen konular arasındadır. Bir imlâ sorunumuzun olduğu inkâr edilemez.

İmlânın sözlüklerdeki tanımlarına gelince:

- a) İmlâ: 1- Yazım
2- Doldurma, doldurmak.²
- b) İmlâ: 1- Doldurma.
2- Kelimelerin yazılışında kullanılması kabul edilmiş olan harf dizini³
- c) İmlâ: 1- Doldurma, doldurulma.
2- Söyleyip yazdırma.
3- Bir dilin kelimelerini, cümlelerini doğru yazma bilgisi. Fr. dictee”⁴, şeklindeki tariflerin yanında önemli gördüğümüz başka tariflere de bakınca:

1) “ İmlâ; bir dilin belli kurallara göre yazıya geçirilmesi”⁵ diye tarif edilebilir.

¹ Ahmet Köklügiller, **Atatürk’ten Düşünceler ve Özdeyişler** Yuva Yayınları – İst. 2004 s.58

² **Türkçe Sözlük**, TDK- Ank. 2005 s.962

³ Hayrettin Parlakyıldız, “ **İmlâ Kılavuzları ve Bugünkü Durumu**” V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II TDK-Ank. 2004 s.2403

⁴ Hayrettin Parlakyıldız **a.g. b.** s. 2403

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

Sadık Tural'la yaptığımız bir sohbetimizde;

2) “ İmlâ entelektüel bir alışkanlıktır. Entelektüelin tamim ve tadil ettiği, benimsediği bir kelime yazım biçimidir ki, alfabeye dayalı olması bir tarafa, bir mantıktan ziyade, bir yaygınlık ölçüsü demektir.”⁶

Bu anlayışa göre;

“İmlâda kural, alışkanlık ve yaygınlık esas olmalıdır. Eğer kurallar yerine oturmamışsa, her yıl imlâmızda farklılıklar yaşanıyorsa, dilimize hâkim olduğumuz tartışmalı bir hâl alır ki, bu da alışkanlık kazanmamıza engel olur ve yaygınlık da esas olamaz. Biz bunu, bugün de ne acıdır ki, hâlâ yaşıyoruz.

Türk Dili üzerinde uzun yıllar çalışan Mertol Tulum, imlâ konusundaki hassasiyetinde;

“ İmlâ bir kalıp olduğuna göre, her dilin söyleyişine en uygun kalıpları bulması ve bunları kullanması gerekir.

Bir dilin imlâsını sık sık değiştirmek doğru değildir. Çünkü, imlâ birliği aynı zamanda yazı dilinde, konuşmada ve eğitimde birlik demektir.”⁷

Bizler eğitimde birliği sağlayabildik mi, sağlayabildik isek, bu toplumsal ve yozlaşma niye? Öyle sanıyoruz ki, imlânın dilimizde deyimleşmesi, bugün bu deyimlerin güncellenmesi “**imlâdan çıkmak**: Bozulmak, düzen tutamamak. **imlâya gelmemek**: Bir düzene girmeyecek biçimde karışık bir durumda olduğu için yöntemince yapılmamak”⁸ ,imlâda birliği sağlayamadığımızın göstergesi değil midir?

Ülkemizde Harf İnkılâbından bu yana, imlâ ile ilgili problemler azalacağı yerde, maalesef bazı konularda (birleşik kelimelerde, inceltme-uzatma işaretlerinin kullanımında) hızla devam etmiş, çözümü kolaylaştırma yerini zıtlaşmalara bırakmıştır. Bu da ülkemizde gerek okullarımızda, gerekse kurumlar arasında imlâ birliğini bozmuştur. Bu sebeple bugün öğretim kurumlarımızda imlâ kargaşası devam etmektedir. Diğer milletlerin dilinde (Fransızca'da, Almanca'da, İngilizce'de, Rusça'da)

⁵ Hayrettin Parlakyıldız **a.g. b.** s. 2403

⁶ Hayrettin Parlakyıldız **a.g. b.** s. 2403

⁷ Mertol Tulum, **Yeni İmlâ Kılavuzu** Tercüman Gazetesi, İst. 1986, s.3

⁸ Ali Püsküllüoğlu, **Türkçe Deyimler Sözlüğü**, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2002, s.476

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

oturmuş olan imlâ kuralları bizde oturmadığından, çok çeşitli tartışmalara yol açmaktadır.

Atatürk'ün konuşmadaki duyarlılığı, aynı şekilde yazıya yansımış ve imlâ kurallarının yerine oturmasında kendisinin bizzat koyduğu kurallarla öncülük ederek ve bu konuda hem dilcilerimize, hem de TDK'ye (TDTC'ye) model olmuştur (soru eklerinin ayrı yazımı, "ki" ve "de" gibi bağlama edatlarının ayrı yazılması).

İmlâmızda, İmlâ Kılavuzlarımızda ve sözlüklerimizde birliğin sağlanması; gerek eğitim-öğretim kurumlarımızın, gerek sanatçılarımızın ve gerekse basınyayın organlarımızın ifade tarzındaki bütünlük, toplumsal duyarlılığımız ve dilimiz için olduğu kadar, toplumsal dayanışmamızın devamlılığı için de bir güvence olacaktır.

ATATÜRK ve TÜRK DİLİ

Atatürk ve Türk dili gibi içice girmiş iki unsuru birbirinden ayrı görmek imkânsız olduğu gibi, Atatürk'ün Türk diline verdiği değeri anladıkça, O'nun bu konudaki hassasiyetini okuyup-inceledikçe bir etimolog olduğunu görmek, bize bıraktığı emanetin değerini bir daha hatırlayıp ve görevimizin o derece ağır olduğunu, kolay olmadığını bilmek; hem bize güç veriyor, hem de bizlerin sorumluluğunu artırıyor, bizi bu konuda gururla bilinçlendiriyor.

Millî kültürümüzün geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için "eğitimin" şart olması, bunun da temel şartının dilimizi iyi kullanmaktan ve kullandırmaktan geçmesi gerektiği bilinci, önemli bir görev olarak üzerimizdedir...

Bu görevin derinliği;

Atatürk'ün dil inkılabındaki hedefinden kaynaklanmaktadır.

1. Dili, karma ve yapma bir dil oluşumunda olan Osmanlıcadan arta kalan pürüzlerden ayıklayarak.
2. Bu yolla, aydın dili ile halkın dili; yazı dili ile konuşma dili arasındaki açıklığı kapatmak;
3. Türk diline millî gelişme yolu çizmek,
4. Türkçe'yi uzun vadede, çağdaş uygarlığın gerektirdiği her türlü ihtiyacı karşılayabilecek kelime

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

ve kavramlara sahip, işlek ve zengin bir kültür dili durumuna getirebilmek; noktalarında özetlenebilir.⁹

Türk milletinin ve Türk dilinin asırlardan beri çekmiş olduğu sıkıntıya dil inkılabıyla son verilmiştir.

“Atatürk, dil inkılabı ile Türk milletine olduğu gibi, Türk diline de bir şahsiyet kazandırmak istemiştir. Çizilen hedefe doğru yol alabilmesi için öncelikle dilin, millet ve kültür varlığı ile tarih şuuru içindeki yerine oturtulabilmesi; uygulama işinin de elverişli safhalara ayrılması gerekiyordu.”¹⁰

Kişilerin kimliği, kişiliği kullandığı dilden geçtiğine göre, Atatürk’ün millet kavramını etkin kılması, ümmet kavramının toplumsal açıdan önemini yitirdiğine işaret etti.

Dilin millet hayatındaki yerini çok iyi bilen devlet adamlığı özelliğini, milleti tarif ederken de ortaya koyan Atatürk;

“Dil, kültür ve mefkûre birliği ile birbirlerine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasî ve sosyal topluluktur.”¹¹ diye tanımlar.

Böylece dil-kültür münasebetini ortaya koyarken, bir taraftan da milliyet kavramının ve millet inancının temeli ile millî kültürün esasının dil olduğunu söyler. Bunu, daha veciz bir ifadeyle 2 Eylül 1930’daki konuşmasında görmek ve anlamlandırmak mümkündür:

“Millî his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması, millî hissin gelişiminde başlıca etkendir.”¹²

Millî duyguları toplumda etkin kılmanın yolu, dile sahip çıkmak ve dili yabancı etkilerden korumak olacağına göre, bugün Türk dilinin İngilizcenin hâkimiyeti altına girmesi ve toplumun da bu konuda yeterli duyarlılığı göstermeyişi düşündürücüdür.

“ Dil inkılabı, Atatürk’ün devlet politikası ile ilgili olduğu kadar, aynı zamanda millî kültür politikasıyla da ilgilidir. Çünkü dil, millî kültürün temel taşlarından biridir. Dil inkılabı da Atatürk’ün devlet politikasına uygun olarak uyguladığı millî kültür politikasının önemli

⁹ Zeynep Korkmaz, **Türk Dili Üzerine Araştırmaları Cilt 1.**, TDK, Ank., 2005, S.730

¹⁰ Zeynep Korkmaz, **a.g.e.**, s.730

¹¹ Zeynep Korkmaz, **a.g.e.**, s.731

¹² Zeynep Korkmaz, **Türk Dili Üzerine Araştırmaları Cilt 1.**, TDK, Ank., 2005, S.733

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

bir parçasıdır. Millî kültür politikası; tarih şuuruyla değerlendirme, geliştirme ve geleceğe sağlam esaslarla uzandırma amacına dayanır. Bu bakımdan Atatürk'ün kültür ve millî kültür ile ilgili görüş ve direktiflerini bilmeden, dil inkılâbının özünü kavramak mümkün değildir.”¹³

Millî kültürü etkin kılan milletlerin, gelecek kaygıları olamaz; çünkü tarih, ülke, bağımsızlık ve toplum olma bilincini kavramıştır. Anlama ve anladığından yorum yapma gücünü elde etmiş olan topluluklarda yaşamının, devlet olmanın, millet olmanın gerçeği yatar. Yeter ki bu bilinci, Cumhuriyetin temel ilkelerinden sapmadan ve Atatürk'ün binbir güçlkle ortaya koyduğu inkılâplardan ödün vermeden geliştirelim.

“ Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür. Kültür; okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden anlam çıkarmak, uyanmak, düşünmek, zekâyı eğitmektir.”¹⁴ diyen Atatürk, kültürü tamamen Türk diliyle özdeş kılmıştır.

Düşünen adam, yorum yapan adamdır; yorum yapan adam ise, dilini iyi kullanan adamdır.

Bir ulusun diline sahip çıkması aynı zamanda "**dilde birlik**" sağlaması demektir. Eğer bu birliktelik sağlanamamışsa bu bir çöküşün başlangıcı olur. Herkesin "**bence**" diyerek ortaya çıkması ve kendince kurallar üretmeye kalkışması sonucu çıkacak karışıklık, bırakın dili sahiplenmeyi o dili yok etmeye bile sebep olabilir.

“Türk demenin, dil demek olduğu” özsözünü etkin kılmak için bizlerin ağır bir sorumluluğu olduğunu omuzlarımızda hissediyoruz.

Bizler, Atatürk'ün bizlere emanet ettiği Türkiye Cumhuriyetinin ilkelerini korumakta, emanetini gelecek nesillere ulaştırmakta yeterli gücü gösteremedik, yeterli beceriyi de alamadık. Ancak, belirli gün ve haftalarda Atatürk'ün sözlerini hatırladık, hatırlattık, ama ne yazık ki bunları davranışa dönüştüremedik. Davranışa dönüştürülmeyen duygu ve düşünceleri ne fert olarak

¹³ Zeynep Korkmaz, **a..g.e.**, s.732

¹⁴ Ahmet Köklügiller, **Atatürk'ten Düşünceler ve Özdeyişler**, Yuva Yayınları-İst. 2004. s.88

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

anladık, ne toplumsal anlayışımız içinde etkin kıldık, ne de bunları yaşadık ve yaşattık. Dilimizi yabancı dillerin boyunduruğu altından kurtarmak şöyle dursun; inadına AB kapılarına dayanmak adına, dilimizin günlük konuşmadaki özelliklerini İngilizce öğrenme kompleksi içinde kaybettik. Dil inkılâbı ile birlikte gelen tüm özellikleri ve güzellikleri zaman içinde kullanamadık. Tek başına TDK ne yapacaktı? Bu çalışmaların topluma yansıtılması yalnız TDK'nın görevi olmamalıydı? Nerede diğer kurum ve kuruluşlar (medya denilen özel radyo-televizyonlar, basın-yayın ekibi, gazeteler), nerede sivil toplum örgütleri, nerede?

Öyle bir noktaya geldik ki, dil inkılâbı ile Türkçe için verilen mücadele ve 70 yılda kazanılan başarı ve alınan yol son 10-15 yılda kaybolma noktasına geldi.

Büyük şehirlerdeki iş yerlerinin isimleriyle başlayan Türkçe kullanmama hali, tüm Türkiye'yi sardı. Gittikçe aile ve toplumumuza yabancılaştık. Ne hazindir ki, kendi ülkemizde Türkçeyi sevenler toplulukları oluşturduk, üniversitelerde Türkçe toplulukları kurduk. TDK olarak, Türkçe olmayan iş yeri isimlerine izin vermeyen belediyelere ödül verip, diğer belediyelere Türkçe kullanımını özendirdik. (Çanakkale ve Tokat Belediyeleri gibi)

Atatürk ve mesai arkadaşlarının 1928'den itibaren verdiği dille ilgili mücadeleyi bilimsel açılardan hareketle hâlâ eğitim kurumlarımızda istenen düzeye getiremedik; çünkü öğretmenlerde model oluşturamadık.

“Atatürk ve Türkçe Eğitimi” okullarımızda ilk günkü heyecanla devam ettiremedik. Yabancı dil öğrenmenin mantığını kavrayamadık. Öğrenemediğimiz için de kendimize aşağılık kompleksi yaptık.

26 Eylül - 6 Ekim 1932 tarihleri arasında toplanan I.Türk Dil Kurultayı'nda alınan kararlar, TDK kuruluşundan beri çalışmalarını sürdürüyor; ama istenilen şekilde bir Türk Dil Akademisine dönüştürülemedi. Türk dili üzerine çalışma yapan akademisyenler ve öğreticiler arasında tam anlamıyla bir birlik sağlanamadı.

Kısır çekişmeler, günlük anlayışlar kuralları bozar hale geldi, kısacası imlâmız bozuldu. Şimdi, tüm sorun imlâyı yerine oturtmak ve dilimizi yabancılaşmaktan kurtarmak olmalıdır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

ATATÜRK ve İMLÂ

Atatürk'ün Türk dili konusunda verdiği direktiflere bakıldığında;

“O'nun dil politikası, Türkçenin Osmanlı döneminde geri itilmişliğine reaksiyon şeklindeki bu dil politikasıdır.” Millî devlet ve Millî Kültür” politikaları ile baş başa ve yan yana yol alır.”¹⁵

Bu millî sıfatı Atatürk için çok önemli görülmüş, aynı politika dil ve imlâda da kendini göstermiştir.

“Atatürk'ün 1928 yılında “yazı inkılâbı“ 1932 yılında “dil inkılâbı” ile ele almış olduğu Türk dili, tarihî ve sosyal ihtiyaçlarımızı olgunlaştırdığı millî devlet politikasına paralel bir millî dil anlayışına dayanmaktadır.”¹⁶

Bu anlayıştan hareketle, eğitim kurumları dikkatle ele alınmış, eğitimi millileştirerek, millî terbiyenin ne demek olduğunu kavratarak, millî eğitim politikalarıyla Türkçe konuşanların, Türkçe yazımındaki gücü etkin kılınmak istenmiş ve bu TDK' nın 1928'de çıkardığı ilk İmlâ Lügatı ile İMLÂ konusu önem kazanmış, halkın Osmanlıca'dan gelen yazma anlayışındaki alışkanlığı Türkiye Türkçe'sinde yeniden ele alınmıştır. Atatürk'ün tüm yazılarındaki cümle kurma ve yazma hassasiyeti yeniden gözden geçirilmeli ve model alınmalıdır.

Yazıda da görüldüğü gibi “düzeltme işareti” (inceltme-uzatma) millî kelimesinde ve bütün yazılarında gereken yerlerde dikkatle kullanılmış, bir devlet adamının dili kullanma becerisinin örneği verilmiştir. Dili kullanmadaki dikkati, telâffuza ve imlâya verdiği önem ile uygulamalarının bugünkü yöneticilerimize de örnek olması dileğimizdir.

Atatürk, 1935'te Osmanlıca -Türkçe Cep Kılavuzu hazırlattı. Bu Cep Kılavuzu, hem telâffuzda, hem de imlâda halkın Türkçeyi kullanmasında önemli bir görevi yerine getirdi.

Atatürk'ün Osmanlıca'dan gelen **tarif** ve **tasvir** gibi kelimeleri **tanım** ve **betimleme** olarak değiştirdiği; **ilân** ve **sebep** kelimelerine açıklık getirdiği görülür.¹⁷

¹⁵ Zeynep Korkmaz, **Türk Dili Üzerine Araştırmaları Cilt 1.**, TDK, Ank., 2005, S.774.

¹⁶ Zeynep Korkmaz, **a.g.e.** s.776

¹⁷ Zeynep Korkmaz, **Atatürk ve Türk Dili Belgeler**, TDK-Ank. 1992 s.364 (Agop Dilâçar'ın Anıları)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

İmlâ kurallarımızın bazılarının bizzat Atatürk tarafından konulmuş ve dilimize yerleşmiştir. İşte o gün koyduğu kurallardan bazıları:

1-“Soru edatı olan -mı, -mi, -mu, -mü? Umumiyetle ayrı yazılır. Meselâ; geldi mi?, geliyor musunuz? gibi.

2-Rabıta (bağlama) edatı olan -ki ve “dahi” anlamına gelen “de, da” bağımsız yazılır. Meselâ; “görüyorum ki, sen de iyisin.”¹⁸

Atatürk’ün 22 Eylül 1928’de Hâkimiyet-i Millîye gazetesinde yayınlanan bu kurallar ortaya konduğu zaman, henüz yazı inkılâbı daha olmamıştır. Yazı inkılâbı yapacak olan otoritenin, önce imlâ üzerine düşünmesi ve kuralları inkılâptan önce ortaya koyması sorumluluk anlayışı olan bir devlet adamının dil anlayışındaki hassasiyetinden başka bir şey değildir.

1937’de çıkardığı GEOMETRİ kitabıyla geometri terimlerini Türkçeleştirmesi de yukarıda sözünü ettiğimiz anlayışın bir göstergesi ve Türk Dil Kurumu’na kelimelerin karşılığını bulma konusunda iyi bir örnek teşkil etmesi yönünden önemli görülmelidir.

“Alfabe komisyonlarında zaman zaman tartışmalar yapıyor ve çeşitli görüşler ortaya atılıyor, bir sonuca bağlanmıyordu. İşte o zaman Atatürk durumu açıklıyor ve onun eliyle sonuca bağlanıyordu:

İnce “**k**” harfi yazıda bir de kalın “**k**” sesini göstermek üzere “**g**” harfinin alınıp alınmaması, mektup, Ahmet gibi kelimelerin son seslerinin eski yazıda olduğu gibi “**b**”, “**d**” harfleriyle mi, yoksa bugünkü “**p-t**” harfleriyle mi yazılacağı, yabancı özel isimlerin telâffuz şekilleriyle mi, yoksa asıllarındaki gibi mi alınacağı tartışmalarını sonuca bağlayan Atatürk olmuştur.”¹⁹

Bugün İmlâ Kılavuzlarındaki yazım kurallarına baktığımızda göreceksiniz ki, çoğunluğu Atatürk’ün yazı inkılâbından önce ortaya koyduğu kurallardır. Bunlar artık oturmuştur ve üzerinde de hiçbir tartışma açılmamıştır.

Türkiye Türkçesinin dil sorunlarına bakıldığında:

1- “ Söz dağarcığı ve yabancı kelimeler sorunu

¹⁸ Zeynep Korkmaz, **a.g.e.** s.46 (geniş bilgi için s. 45,46,126,127)

¹⁹ Zeynep Korkmaz, **a.g.e.** s.144 (geniş bilgi için, s. 120,121,126,127,128)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 3/6 Fall 2008

-
- 2- Dilin yapısı ve işleyişi ile ilgili sorunlar
 - 3- Terim sorunları
 - 4- İmlâ, telâffuz ve anlam bilgisi ile ilgili sorunlar”²⁰

Bize göre, buradaki sorunların her biri ağırlığını kendi içinde hissettirmektedir. Bu sorunların bugün en önemlisi ise, imlâ, telâffuz ve anlam bilimi ile ilgili sorunlardır. Bu konuda Zeynep Korkmaz'ın Türk Dili Üzerine Araştırmalar Cilt1, s.882'deki tespitlerine aynen katılabiliriz.

Atatürk'ün dil konusundaki duyarlılığını, Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin ihtiyaç ve çalışmalarına ilişkin direktifini içeren yazısını; hem dil üzerine yaptırdığı çalışmaları, hem de imlâ ile noktalama işaretleri üzerindeki titizliğini bizi bilgilendirmesi ve bize yazmada örnek olması açısından aşağıya alı-makta yarar görüyorum:

SONUÇ

Günümüz Türkçesinde dili kullanma ve kişilerarası iletişimi kurma açısından baktığımızda telaffuz ve İmlânın önemli bir yeri vardır.

Eğitim kurumlarımızın bu konuda üzerine düşen görevleri lâyıkıyla yerine getirdiği kanaatini ne yazık ki, taşıyamıyoruz.. İlköğretim basamağından, yükseköğretime kadar anlama ve anlatımda çok ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların üstesinden gelebilmek için okullarımızdaki Türkçe dersleri (Türk Dili Dersleri) yeterli gibi görülse de, uygulamada, davranışa dönüştürmede çok önemli hatalar yapılmaktadır:

Dili kullanmada yanlışlık yapanlara hoşgörülle bakılması, dersi veren öğretmenlerin model olamaması, değerlendirmelerin çok ciddi yapılmaması gibi.

Sonuç olarak, İmlâ Kılavuzları açısından bakıldığında;

- a- 1928'den 2005'e kadar çıkarılan İmlâ Kılavuzlarında bir bütünlüğün sağlanamadığı, yeni çıkan her kılavuzda kuralların sık sık değiştirildiği ve öğretmen ile öğrenciler arasında

²⁰ Zeynep Korkmaz, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar Cilt I**, TDK-Ank.2005. s.875

güven bunalımı yaşadığı görülmektedir. Meselâ. 2005'te İlköğretim Okulları için çıkarılan İmlâ Kılavuzu'nun adının 2007'de Yazım Kılavuzuna dönüştürülmesi gibi.

b- Birleşik kelimelerin bitişik ve ayrı yazılmalarının Kılavuzlarda zaman zaman değişikliğe uğraması,

c- Kelimelerin sonlarında yer alan seslerin çıkakları yönünden birbirine yakın olması sebebiyle, Kılavuzlarda devamlı değişikliğe uğraması,

d- Piyasaya sürülen İlköğretime yönelik Cep İmlâ Kılavuzlarını hazırlayanların kâr amaçlı anlayışlarının, dile hâkim olması ve imlâda kargaşa yaratması gibi tespitlerimizi çoğaltabiliriz.²¹

İmlâ Kılavuzlarındaki bu olumsuzluklara karşı neler yapılabilir:

1- Türk dili ve imlâsı üzerine çalışan akademisyenlerin düşüncelerini açık ve samimi bir şekilde ortaya koyup tartışabilecekleri bir zemin oluşturulmalı, ortak noktalar ele alınmalı ve TDK'da tartışılmalıdır.

2- İmlâ Kılavuzlarının hazırlanmasında Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği sağlanmalı, tek İmlâ esası getirilmelidir.

3- TDK'nin İmlâ Kılavuzu Çalışma Grubu Toplantı Raporundaki bilgiler, sebepleriyle birlikte açıklanarak, halk bu konuda bilgilendirilmelidir.

4- İmlânın düzeltilmesinde bize yardımcı olacak önemli bir nokta da telâffuzdur. Telâffuz, hataların düzeltilmesi ve İmlâ kurallarının yerine oturtulması için Telâffuz Kılavuzu çıkarılmalıdır.

5- Çarşı-pazar ve iş yerlerindeki isimlerin Türkçe olması sağlanmalı, tabelacı

²¹ Hayrettin Parlakyıldız. İmlâ Kılavuzları Üzerine Bir İnceleme G.Ü. Sosyal Bilimler Ens. Ank. 1995 Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezine bakılabilir.

ve reklâmcıların imlâsı, genel imlâ kabul edilmemelidir.

6- Medya denilen özel radyo-televizyonlar ile basın-yayın organlarıyla işbirliği sağlanmalı, TDK ve Atatürk'ün oluşturduğu dil kuralları etkin kılınmalıdır.

Atatürk'ün Türk dil politikalarıyla topluma kazandırdığı şahsiyetin korunması ve bozulan İmlâmızın düzeltilmesi hedefimiz olmalıdır.

KAYNAKÇA

- KORKMAZ, Zeynep. *Atatürk ve Türk Dili Belgeler* TDK-Ank. 1992
Türk Dili Üzerine Araştırmalar 1. cilt TDK-Ank.2005
KÖKLÜGİLLER, Ahmet. *Atatürk'ten Düşünceler ve Özdeyişler*, Yuva Yayınları-İst. 2004
PARLAKYILDIZ, Hayrettin. "İmlâ Kılavuzlarının Bugünkü Durumu" V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri Cilt II TDK Ankara 2004
PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali. *Türkçe Deyimler Sözlüğü*, Arkadaş Yayınevi -Ank. 2002
TULUM, Mertol. *Yeni İmlâ Kılavuzu*, Tercüman Gazetesi - İst. 1986
Türkçe Sözlük. TDK-Ank. 2005.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*